Ч. 132 (11.385). Львів, субота 16. червня 1928. Пропланова оплата зaплачена ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Німецька парляментарна ґротеска.

Берлін, 10. червня 1928.

Ще навіть не зійшовся новови-браний німецький парлямент — а Німеччина вже нині стоїть так добре, як перед новими виборами. Положення просто парадоксальне. Міліони німецьких виборців виявили маркантно свою політичну волю. Бажають курсу на ліво і політики міжнародного замирення, але їх воля не може зробитись чином завдяки німецькій парляментарній системі. По суті ще ніколи не було в Німеччині виборів, щоб так рішуче, як ті останні, виявили політичну ментальність мас. 20. травня німецькі праві й середні партії потерпіли поразку. Зате 9 міліонів голосів і 152 мандати здобула сама тільки німецька соціял-демократія. Осміщувана дотепер усіми німецька поступова господарська партія зросла через ніч так, що нині має тільки два мандати менше від демократів. Число комуністичних послів зросло з 45 на 54. Чи можна виразніше заявити свою волю? Але що осягнули маси в практиці виявом своєї волі? Нічого. Парлямент, практичний вислів тої волі, є нині в Німеччині найбільшою перешкодою на шляху до здійснення соціяльного поступу, соціяльних реформ. Виразна воля мас розкришується поміж дивовижніми трибами німецької парляментарної машини.

Перший горлатий крик соціял-демократичного тріюмфу нині замітно стихає. Немає теж справді причини до втіхи. Перед партією стає питання, що робити з тими своїми 152 мандатами і 9 міліонами голосів? „Голос народу" накинув їй, як найбільшій побідній партії, примус проводити виявлену народню волю в життя. Осьтак стоїть перед соціял-демократами важке завдання — творити уряд. Є для цього тільки дві можливости. Або т. зв. **ваймарська коаліція,** тобто уряд партій, що в 1919 р. створили в Ваймарі німецький републиканський устрій, отже соціял-демократи, демократи й центрум; або т. зв. велика коаліція, тобто звязання себе з цілим рядом середніх і правих партій, отже з демократами, центрум, баварцями і німецькою народньою партією. Можливість ваймарської коаліції мінімальна, бо така коаліція булаб чисельно дуже слаба, отже нежиттєздатна. Залишається тільки велика коаліція. В тому випадку уряд матиме більшість (299 голосів), але соціялдемократи мусітимуть звязатися з правицею, правда, поміркованою, але всеж з тою самою, що її тільки що розгромила виборча „воля народу". При осьтакім звязанню з правицею, замісць ясних і рішучих діл, прийдуть неминучі компроміси, замісць твердої лінії зовнішньої і внутрішньої політики, прийде обовязкова шахерка портфелями й посадами; уряд, замісць творити, мусітиме багато говорити, маскуючи неможливість роботи. А результат може бути тільки один: віра в ідею парляментаризму і всякий інтерес до нього в масах ще більше ослабнуть.

Є це дуже знаменне, що німці орієнтуються на переміну раз на ліво, раз на право. Ментальність німецького виборця є в тих перспективах врешті дуже проста — і дуже німецька. Він завжди собі каже: Нехай аби яка політика, права чи ліва, я хочу, щоб це була політика, яка би справді до чогось вела, щоб було видно її діла і наслідки. Сюди чи туди — аби тільки вийти раз якось з того неозначеного положення, що в ньому находиться Німеччина ще й до нині, від днів версальського „мира". Або вести праву політику, себто політику реваншу і спротиву, або ліву, тобто політику згоди й порозуміння. Ще не так давно німецькі маси взяли були рішучий курс на право. Вони й тепер булиб підтримали правицю, колиб вона в періоді минулої леґіслятури була проводила свою політику послідовно й щиро. Але без більшости голосів у парляменті правити не можна й ідея правої німецької політики розбилась саме на неминучих якостях парляментаризму. Щоб осягнути більшість, правиця була за-єдно примушувана спиратись на середні й поміркованї ліві партії. Результатом того було розколення й замулення в цілій системі і в світогляді правої політики — і гірке розчарування виборців. Нині перед тими саміськими неминучостями стоїть теж система лівої політики. Вчора розгромлено німецьких націоналістів, а вже нині рахують соціялісти, скільки голосів стратять завтра. Так німецька виборча маса вже від десятка років колибається раз сюди, раз туди — і ніколи не бачить, щоби сповнялася її воля.

Десять років такої парляментарної ґротески принесло знаменні результати. Крім зросту політичного радикалізму, передовсім основне й остаточне змучення мас усякими виборами і цілим парляментаризмом. У більш активних натур викликує той стан справи сильний внутрішній ресентимент, що часто згущується до кличів за диктатурою і за старим монархізмом. У решти викликує все те пасивний спротив, навіть байдужність. Одно й друге однаково вбивче для ідеї парляментаризму. Змучення й утечу від політики показує найкраще крива народньої участи у виборах. З 51 проц. участи у перших парляментарних німецьких виборах в 1871 р. та лінія постійно підноситься аж до 1919 р., в якому осягає 85 проц. участи. Тут приходить цезура. З 85 проц. участи в 1919 р. лінія починає постійно спадати: в 1920 р. 79 проц., в 1924 році 77 проц., в 1928 р. 71 проц. Алеж і притягати маси взагалі до виборів робиться щораз трудніше. Останні вибори були, як мабуть ще ніколи, для всіх партій вбивчо коштовні. Коштували вони всі партійні апарати за саму тільки пропаґанду понад 30 міл. зол. марок, отже вибір кожного посла коштував 50—60.000 зол. марок! А всеж таки загальний інтерес був мінімальний. При останніх виборах мало приступити до урни понад 3 міліони свіжих молодих виборців, тому загальне число мандатів мало збільшитись на 30 до суми 523 послів. Вибрано в дійсности тільки 489 послів, отже навіть чотирьох послів менше, як у попереднім райхстаґу. І коли навіть тих три міліони молодих виборців голосували, то на їх місце втікло від урни 4 міліони управнених до голосу старших. Це є покищо несвідомий, інстинктовний бойкот райхстаґу. Але атмосфера така, що це слово „бойкот" потребує тільки бути кимось розумово й організаційно оформлене, аби зробити решту.

Після виборів скрізь велике невдоволення. Правити з правими зле; без них — неможливо. З ними не проведеш ніякого рішучого закону, ніякої виразної політичної лінії. Без них — край залишиться без уряду. Йти з правими значить — стратити кредит у виборців, відстрашити їх до-решти, загнати всі активніші елементи до радикальних таборів. Уже нині комуністи рахують на те, що після 2—3 років соціял-демократичного правління до спілки з правими, число їх мандатів піднесеться значно. Скласти в тій атмосфері працездатний уряд і правити ним є штукою неабиякою. В такій саміській атмосфері правили перед шістьма роками в Італії Джіоліті, Нітті і Факта. Вони теж пробували створити при помочі все нових і нових виборів роботоздатну більшість. Але вибори ті ніколи нічого не доказували. Нові, дуже можливі вибори в Німеччині теж нічого не докажуть. Штовхне нове розчарування німецькі маси ще раз на право — то там знова повториться та сама гра.

Чи можливий в тих перспективах якийнебудь німецький фашизм? І в які політичні форми взагалі прибереться згодом німецька протипарляментарна реакція? Ось питання, що маревом стоять перед внутрішньою німецькою політикою. Але нині на них ще досить трудно виразно відповісти.

Зенон Пеленський.

Народня освіта на Радянській Україні.

Вступні підсумки шкільного перепису.

Під кінець 1927 р. (дня 15. грудня) переведено шкільний перепис на території всього Рад. Союзу, а тимсамим і на території Рад. України. Вичерпуючі підсумки шкільного перепису будуть готові аж у травні 1929 р., та вже тепер радянська українська преса містить вступні підсумки про розміри шкільної сітки і стан народньої освіти на Рад. Україні.

З цікавої статті М. Авдієнка про народню освіту на Україні, поміщеної в харківському „Комуністі", виймаємо деякі дані про зріст сітки **народніх шкіл,** про їх розподіл на концентри (групи) та про розміщення шкіл по селах і містах Рад. України. Та заки зупинимося над оголошеними вступними підсумками, мусимо звернути увагу на одну основну недостаточність. Радянські партійні публіцисти — майстри на всі руки. Особливо майстерно вміють вони поводитись з мертвим статистичним матеріялом, оживлюючи його по лінії своїх бажань. І стаття М. Авдієнка роїться найріжнороднішими цифрами, однак немає в ній основного: **кілько під теперішню пору є народніх шкіл на Рад. Україні?**

За відсутністю цеї основної цифри, яка повинна бути вихідною точкою дальшого розгляду освітньої справи на Рад. Україні, статистична мережка М. Авдієнка на ділі є замалюванням дійсного стану річей.

Не маємо іншого виходу і мусимо вдоволитися тими даними, які вихотів подати до відома українського громадянства радянський публіцист. Кілько саме трудових (народніх) шкіл є під теперішню пору на Рад. Україні — не знаємо. Знаємо лише, що проти 1915 р. народніх шкіл на всьому просторі Рад. України збільшилося на 76 одиниць, учителів на 22.232, а учнів на 757.803. В 1880 р. в колишній Росії було лише 1.4 прц. учнів у відношенні до числа населення, в 1911 р. те відношення виносило вже 4.3 проц. В р. 1922 Рад. Україна мала 5.1 проц. учнів у відношенні до числа свого населення. Як бачимо, відсоток учнів в 1922 р. збільшився, але не треба забувати, що те збільшення є наскрізь ілюзоричне з огляду на загальне зменшення населення внаслідок війни, революції й голоду. В р. 1928 те відношення висловлюється 8 проц. Але в порівнанні з Францією й Америкою, а навіть Польщею, де у відношенні до населення учні виносять 11—20 проц., Україна зі своїми 8 проц. стоїть на низькому рівні освіти.

Трудова (народня) школа ділиться на два концентри: І-ий — чотирокласові школи (I.—IV) і II-ий — назвім їх нашою передвоєнною назвою — виділові (V—VII).

Як представляється зріст кількости учнів від 1922 р. на обох концентрах, виявляє нам наглядно отся табличка:

Роки	Всіх учнів труд. шкіл	В тому числі на I-шому концентрі	В тому числі на II-гому концентрі
1922	1,431.550	1,278.374	153.176
1923	1,541.541	1,413.593	127.948
1924	1,576.538	1,445.685	130.853
1925	1,844.863	1,691.739	153.124
1926	2,136.757	1,944.449	192.308
1927	2,210.632	1,978.516	232.116
1928	2,383.608	2,093.354	290.254

Як бачимо, кількість учнів І-го концентру постійно зростає, збільшуючись в порівнанні з 1922 р. кругло на 60 проц. Кількість учнів II-го концентру заломлюється в рр. 1923 і 1924, в 1925 р. ледви вертає до стану з 1922 р., а в наступному році бистро підіймається, щоби в 1928 р. збільшитися майже на 100 проц. в порівнанні з 1922 р.

За останній рік кількість учителів збільшилася на 6.572, а з того 4.142 припадає на семиклясові школи. Хоч загальна сітка шкіл у порівнанні з дореволюційним часом майже не збільшилася, то зате підвищується якість освіти шляхом розбудови семирічок.

В останньому (1928) році в І-шому концентрі було учнів: по містах — 344.465, по селах — 1,748.889. В II-гому концентрі було: по містах — 149.403 учнів, по селах — 140.851. Місто має 56.8 проц. семирічок у відношенні до всіх шкіл, а село лише 8 проц. при 11,9 проц. семирічок у відношенні до всіх шкіл. По містах учиться 30,3 проц. всіх учнів у II-му концентрі (виділовій школі), а по селах лише 7.5 проц. при 12.2 проц. всіх учнів II-го концентру. Отже більша половина всіх шкіл по містах — це семирічки, а по селах лише 5 проц. По містах відсоток учнів у відношенні до всього населення дає 10 проц., а по селах лише 7 проц. Значить: радянська влада, ідучи назустріч містові в задоволенні його вищим типом народньої школи, в першу чергу задовольняє потреби [illegible] більшости неукраїнського населення [illegible], а українське село в [illegible] дійсности [illegible] культурну відсталість.

На жаль, [illegible] Рад. [illegible] України [illegible]

шкільництва є дуже повільне. На 1928 рік передбачилося відкрити 5.819 комплектів (клас), рахуючи по 36 учнів на один комплект. Тимчасом фактично відкрито в 1928 р. лише 3.203 клас на 13.718 учнів. За даними загального перепису нараховано на Рад. Україні для 1928 р. 2.574.420 дітей у шкільному віці (8—11 років), а в 1-ому концентрі (в 4-класовій нар. школі) вчиться лише 2,093.354 дітей, отже поза школою, круглими анальфабетами, виростає кругло 480,000 дітей. Бажаючи їх притягнути до школи, треба ще найменше 13.500 учителів, а по пляну на рр. 1929-30 мають бути відкриті нові класи лише на 7.511 учителів. Для ліквідації неграмотности серед наймолодшого покоління в найближчих роках треба ще кругло 6.000 учителів при теперішній кількости дітей у шкільному віці. Зовсім природно, що фактично дітей у шкільному віці з кожним роком буде більше, а тимсамим і запотребування вчителів буде більше. Тому одним з основних завдань радянської влади на найближчі роки є розгортання шкільної сітки, бо в противному разі марево зросту неписьменности загрожує населенню Рад. України.

А вкінці ще одна важна проблема, а саме: як поодинокі національности УСРР забезпечені школою в рідній мові. На основі всесоюзного перепису з 17. вересня 1926 на Рад. Україні становлять *українці 80.1 проц.* населення, росіяни — 1.6 прц., жиди — 5.4 проц., поляки — 1.6 прц., німці — 1.4 проц., а інші (білоруси, чехи, греки, болгари, молдавани), — 2.3 проц. Учнів за мовою навчання в школах Рад. України маємо: *українців — 75.8 проц.*, росіян — 10.6 проц., жидів — 2.9 проц., поляків — 0.9 проц., і німців — 1.4 проц. Як бачимо, на Рад. Україні росіяни є в *упривілейованому становищі*. Відсоток учнів з російською мовою навчання є на 1.4 проц. більше, як відсоток російського населення, яке не живе на Україні компактною масою. Росіяни на Україні й німці в 100 проц. вчаться в своїй рідній школі, а всі інші національности є покривджені, а в тому й українська, яка не лише є теоретично державною, але й живе компактною масою на своїй національній території.

Особливо різко виступає покривдження державної української нації в деяких округах Степової України і по містах.

Нпр. Маріупільська округа має 54.9 проц. українського населення, але лише 38.9 проц. учнів вчиться по українськи (росіяни мають 18.5 проц. населення і 40.7 проц. учнів з російською мовою навчання). Аналогічні дані для Артемівської округи є такі: 72.7 проц. укр. нас. і 46.9 проц. учнів з укр. мовою навчання (росіян 20 проц. і 18 проц. учнів з рос. мовою навч.); для Луганської округи: українці — 51.8 проц. нас. і 20.4 проц. учнів (росіяни: 42.9 прц. нас. і 45.5 проц. учн.); для Сталінської округи: українці: 53.4 проц. нас. і 35.5 проц. учнів (росіяни: 34.8 прц. нас. і 38.9 проц. учн.).

В містах ця диспропорція представляється просто жахливо. Нпр. Дніпропетровське — 36 проц. укр. нас. і 11.5 проц. учнів з укр. мовою навчання (росіяни: 31.5 проц. нас. і 22.2 проц. учнів з рос. мовою навч.); Сталіно: українців: 26.1 проц., учнів з укр. мовою навч. лише *1 проц.* (росіяни: 56.2 проц. нас. і 78.3 проц. учнів); Конотоп: українців: 67.5 проц. нас., 39.7 проц. учнів (росіяни: 13.8 проц. нас. і 23.4 проц. учнів); Маріупіль: українців: 32.9 проц. нас. і 5.2 проц. учнів (росіяни: 44.5 проц. нас. і 49.4 проц. учнів); Чернигів (старогетьманська столиця): українців: 57 проц. нас. і 37.8 проц. учнів з укр. мовою навч. (росіяни 10.4 проц. нас. і 28.1 проц. учнів з рос. мовою навчання; Миколаїв: українців: 29.9 проц. нас. і 15.2 проц. учнів (росіяни: 44.5 нас. і 49.4 проц. учнів).

Невесело читати такі крикливі дані про становище українського населення в *ділянці народнього шкільництва* на Рад. Україні. Таким є становище української „державної“ нації в своїй власній „державі“. Сумно і прикро. І то лише в ділянці *елементарного* шкільництва. А щож говорити про шкільництво середнє і високе?

Не диво, що навіть радянський офіціяліст М. Авдієнко сумно хитає головою, що — мовляв —

„в окремих округах і в окремих містах на справу українізації шкіл не звернено належної уваги і там до цього часу велика в школах перевага за російською викладовою мовою“.

Отже ніхто інший, тільки українська радянська влада при допомозі школи русифікує українське населення, русифікує його наймолодше покоління. І до тогож робить це український наркомос, себто мабуть єдиний комісаріят повноправний зовсім незалежний від центрального (всесоюзного) московського уряду. Завдяки йому українська „державна“ нація, на своїй власній національно-суцільній території, йде позаду розсіяної російської й німецької меншости, нарівні з поляками, жидами, чехами, болгарами, греками, молдаванами й іншими національними ліліпутами. Пора, справді крайна пора звернути увагу на українізацію шкільництва і то не лише народнього, але й середнього та вищого.

Чи потрібні нам бурси?

(Голос педагога.)

Доцільно зробило „Діло“, подаючи недавно статтю про бурсу ім. митрополита з нотаткою, що пожадана дискусія, чи і які бурси нам потрібні.

В часі трицятьліття мойого учителювання в гімназіях придивився я добре нашим бурсам, тимбільше, що дві з них вів я як їх управитель а одну виєднав я для нашої молоді від австрійського правління в часі всесвітньої війни у Відні, де я був управителем семинаря. Я є іншої думки, як шановний „Педагог“, котрий у згаданій статті відємно висказується про виховання в бурсах і вважає, що в них часах ліпше є дати молоді мешкати по станціях, як в бурсах, з яких виходять ученики неактивні, а при тім неприготовані до життя, бо в бурсі все мають, а інтересуються тільки їдою. Це велика пересада, бо й на станції і в родичів діти мають рівнож усе готове. Якщо деякі бурси не видають доброї молоді, то там винен настоятель і виділ бурси. Бо коли ті чинники мають широкий світогляд і патріотичне серце, то бурса дасть нам найкращих громадян. Хиби наших бурс є такі: Деякі держать за мало учеників усіх, а за богато старших, з вищих клас; інші вишукують лише найздібніших учеників, аби в бурсі не було журби з наукою. Дальше не виховують в національнім і церковнім дусі, чим булаб молодь привязана до народности. Декотрі бурсаки мають за великі вигоди — на подобу „добрих“ станцій.

Дам примір: Коли свого часу попросили мене обняти управу бережанської „Руської Бурси“, то я застав у ній всього 11 бурсаків, старших учеників, для яких варила їду одна пані і побирала від виділу за кожного по 18 зол. (австр.). Бурса мала великий недобір і около три тисячі зол. довгів. Тоді патріоти-виділові бурси такої міри, як адв. д-р А. Чайківський, небіщик катехит о. Совевицький, сов. Товпикович і інші згодилися на мої внесення-домагання і я за рік управи тої бурси лишив бурсаків з першої кляси около 30, з другої 12, з III. і IV. кляси разом чотирьох, а с вищої гімназії тільки одного, який мав урав з чотирма учнями з III. і IV. кл. очевидно ліпшими, помагати мені в управі бурсою, переробляти і питати при мені лекцій учеників з першої і другої кляси. Я зробив це доцільно, бо крім бурсаків з першої кляси стягав я до гімназії учнів навіть з інших повітів, нпр. з Бродів, Підкаменя і т. д. (до І. кляси), щоб виповненням гімназії нашими учениками рішити основання українських паралельок, що зараз таки вдалося.

За один той рік і кілька місяців оплатилось при великім числі бурсаків усі довги бурси, а удержання одного бурсака вийшло тоді на 7 гульденів місячно, при чому можна було деяких держати безплатно, а декотрим учням, мешкаючим поза бурсою, давати харч (обіди, вечері). Зазначую, що ми тримали на 50 бурсаків одну звичайну кухарку й одну помічницю для неї. Поживу-товари достарчав наш купець п. Шкірпан. Настоятель мав лише мешкання без харчів і платні. Всі бурсаки ходили щодня гуртом з настоятелем до церкви, читали голосно гарніші місця наших клясиків-письменників, а кожний діставав окремі книжки до читання відповідного патріотичного змісту. В бурсі завів я різні представлення, пописи, вечірки. Ті малі ученики відограли в тім році „Наталку Полтавку“, „Підгіряни“, „Запорожця“, при чому жіночі ролі грали на причуд гарно самі хлопці. Крім того уладили ми концерт в честь Шевченка і митр. Шептицького, який тоді відвідав був Бережани і гімназію.

Результат такого ведення бурси був вельми корисний для будуччини. Поминувши те, що молодь дуже добре вчилася, бо на 48 непідготованих учеників повторив тільки один клясу і молодь зпоза бурси, коли потребувала якогось доповнення чи вивчення лекцій, то все зверталася до бурсаків по ту поміч, поминувши дальше те, що через таке ведення бурси рішилася справа утраквізації згл. українських паралельок, — не можу не згадати, що за два-три роки саме ті ученики стали піонірами наших шкільних змагань на Лемківщині (в Новім Санчі), куди частину з них перевів пос. Яворський. Дальше мушу піднести факт, що ті ученики розрухували пізніше Поділля виставами, організаціями, читальнями, Січами, Соколами, Лугами, а деякі з них є нині послами й активними діячами на всіх ділянках нашого нац. життя. Не знаю ні одного недільного або слабкого характеру зпоміж тих бурсаків.

Тому вважаю, що бурси й нині є доконечні. Знана річ, що до І. кляси в наших державних львівських гімназіях, у яких було перед війною нераз по 6 і то вельми численних відділів, приходить нині дуже мало дітей. Фреквенція слаба, бо селяни й бідніша інтелігенція не в силі наймати дорожчих станцій, між якими дуже мало добрих, а до бурси лекше й певніше віддати їм свої діти, де є заразом нагляд і поміч в науці. Те саме є й на провінції. Тому треба так уладити бурси, щоби приймати велике число учеників головно з І. і II. кляси, у вищих клясах вони можуть частинно переходити на приватні станції. Їду давати по бурсах просту, здорову. Ліпша є добре зварена каша, як гірша „бурсацька“ ковбаса. Вечері повинні діставати ученики вже в год. 6-ій без підвечірка. Білля повинні родичі по можности доставити випране, а не прати в бурсі, бо це підносить кошти удержання бурси, є негігієнічне і нищить будівлі бурс. Батьки бурсаків повинні доставити бурсі фіру дров, хоч би гірших, а бурсаки повинні їх самі порубати. Бурси повинні уряджувати богато патріотичних вистав, товариських пописів і плекати спів та музику. Такі бурси підможуть безперечно і світські люди і духовні. До бурс треба приймати і слабших учеників, а з них виробити середніх і добрих, бо такі стають чи не найліпшими громадянами; а саме такі слабші ученики потребують у перших клясах найбільше помочи, бо часто батьки відбирають їх зі школи. Не раджу натомісць форсувати бурси з усіма новочасними дорогими вимогами, спеціяльними салями, купальнями і т. п., бо через це пішла м. ін. на продаж найбільша наша львівська бурса.

Оттакі бурси є найліпші і нам конечно потрібні.

О. д-р Застирець.

З парляментарної арени.

(Власні телефонограми з 14. червня 1928)

СПРАВА ВИБОРЧИХ ЗЛОВЖИВАНЬ.

Саботування 1-ки. Регулямін Надзв. Комісії.

(ік) Сьогодні відбулося засідання адміністраційної комісії, присвячене знову внескам про скликання надзв. слідчої комісії для розсліду виборчих зловживань. Пос. Путек предложив проект регулямину надзв. комісії. Над тим проектом виявилася загальна дискусія у якій м. ін. забрав слово **пос. Целевич** (Укр. Клюб). Він висловив здивування, чому зібрані комісією факти зловживань мають бути — чого домагаються посли 1-ки й троє — подані до відома міністрові внутр. справ і тому він має на них заявитися ще перед слідчою соймовою. Така поведінка утруднює, як що не унеможливлює, слідство. Відомо, що адм. влада вже тепер шикавує особи, на які ми покликуємося у наших зізнаннях. Адже міністр сам, коли їдить на інспекцію, то робить це несподівано, не виявляючи заздалегідь причини своєї подорожі. Чому комісія має згори виявляти свої пляни? Пос. Целевич висловився проти такої замоти послів 1-ки і за негайним вибором комісії. Посли 1-ки напрвали проект регуляміном „на письмі“, тому засідання перервано на годину. Після перерви принято регулямін, в якому найважніші такі уступи: завданням комісії є розслідити зізнання, які торкаються зловживань, доконаних властями, урядами, урядовцями та держ. функціонарями в передвиборчому періоді, підчас виборів і підчас устійнення висліду виборів. Зокрема комісія має розслідити й оцінити факти зловживань, про які говорено в посольських внесках і підчас засідань бюдж. і адм. комісій та пленарних засідань. Крім того комісія має розглянути матеріял, який поодинокі посли і сенатори предложать їй найдалі до 20. червня ц. р. Комісія має право переслухати крім усіх інших осіб, також урядовців і держ. функціонарів, має право вглянути в урядові акти. Тому предсідник комісії буде повідомляти міністра внутр. справ про місце і час урядування комісії та вкаже, які урядовці і функціонарі мають стати як свідки та які мають бути предложені акти. Комісія зобовязана закінчити свою працю найдалі до 1. жовтня 1928 р. і предложити соймові письменний звіт із відповідними внесками. Комісія має урядувати в перманенції без огляду на те, чи сойм буде відкритий чи замкнений. В дискусії над регуляміном принято поправки м. і. пос. Грінбавма і Багінського про збирання матеріялів безпосередньо самою комісією та звільнення урядовців від урядової тайни. Проект регуляміну з поправками принято в другому читанні. Після того представник 1-ки, пос. Собольський, склав заяву, що, мовляв, ініціятива маршалка сойму (характерне, як 1-ка в деяких моментах ховається за спину марш. Дашинського, виграваючи його проти лівиці.) не віднесла результату і тому клюб 1-ки не візьме участи в надзв. слідчій комісії. Натє пос. Прагер (ППС) вияснив, що на ділі адм. комісія взяла під увагу бажання уряду, одначе голова комісії знову таки представник 1-ки, пос. Полякевич вирішив, що справу полагоджено сьогодня інакше, ніж про це говорено у марш. Дашинського з представниками уряду. На запит пос. Прагера, чого саме не дотримано, пос. Полякевич не дав відповіди, лише просто відложив засідання. Найближче засідання комісії визначено на пятницю 15. ц. м. для 3-го читання над правильником надзв. слідчої комісії.

ПРО ВИДАЧУ ПОСЛІВ.

Регулямінова комісія, що радила нині під головуванням пос. Лібермана, рішила одноголосно припинити судово-карне поступовання проти послів Вітоса (Пяст) Дібоя (ППС), Ледвоха (Стр. Хл.), Плюти (Стр. Хл.) і Сосінського (ХД). Зате на внесок пос. Ратая (Пяст) комісія більшістю голосів признала, що новий розгляд справи припинення карного поступовання проти арештованих у міжчасі послів Кагановича і Грецького (біл.) в Новгородку є неможливий і рішила віддати цю справу маршалкові сойму. Проти цього заявився лише клюб ППС і непольські посли.

СЕНАТ.

(ік) Нині передпол. під головуванням марш. Шимањського відбулося засідання голов сенатських клюбів. Рішено, що перше засідання сенату для розгляду бюджетового прелімінара відбудеться 20. червня. Засідання тріватимуть до 27. червня включно по вісім годин денно. На загальну і подрібну дискусію призначено 30 годин. Крім того рішено вибрати еміграційну підкомісію в складі 11 членів.

РАДА МІНІСТРІВ.

(ік) Завтра в пополудн. годинах відбудеться під головуванням віцепремієра Бартеля засідання ради міністрів, присвячене нізці нaзві біжучих справ.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ПОСОЛ У МАРШАЛКА СОЙМУ.

(з) Сьогодня в полудне чехословацький посол Гірса склав візиту маршалкові сойму Дашинському.

РОЗПОЛІТИКОВАНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ КЛИР.

(з) Міністр Добруцький прислав відповідь послові Чапінському (ППС) на інтерпеляцію в справі терору польського клиру, зокрема голосного пастирського листа епископа Лукомського з Ломжі. Міністр каже, що видання пастирського листу є внутрішньою церковною справою й уряд не може туди мішатися. Все-таки з огляду на можливість консеквенцій міністр звернувся до вищих духовних влад, щоби запобігти поважнішим дисонансам поміж польським духовенством і вірними.

ПІСЛЯВИБОРЧІ ПЕРЕНЕСЕННЯ.

(із) Говориться про перенесення або спенсіонування цілого ряду старостів. М. і. станиславівського старости Юл. Окпу перенесено аж до Бендзіна на Помор'ї. Змінено старостів на Підляші.

Останні вісти.

(Власні телефонограми з 14. червня 1928)

ЦІКАВА ВІЗИТА.

(з) До Варшави приїхав, як каже урядовий комунікат, у приватньому характері, на запрошення англійського посла у Варшаві Ерскайна, англійський амбасадор із Берліна сер Ліндсей. Визначний гість був на довшій розмові у марш. Пілсудського. Сьогодня виїжджає назад до Берліна. Урядовий комунікат нічого більше про цю візиту не каже, що однак не перешкоджує численним поголоскам, на тему цілі, характеру та перебігу цих відвідин.

КУРТУАЗІЯ У ВІЙСЬКУ.

(з) В 15 ч. Дн. Приказів мін-ство військових справ оголошує наказ про титулування радовиків. І так радовик'а у службі треба титулувати: „ви"; поза службою старших підстаршин від „сержанта включно вгору „пан"; усі нижчі чини до радовиків включно „ви".

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНЦІВ.

(з) Вечірній „Курєр Варшавскі" подає телеграму, що в льондонському „Манчестер Гардіен-і" появилася велика редакційна стаття, яка дуже гостро виступає в обороні української та білоруської меншости у Польщі, представляючи інші уможливи цих народів у Радянському Союзі. Стаття ця перестерігає перед наслідками такої політики включно перед можливістю революції населення, що попаде у розпуку. „Курєр Варшавскі" подає цю вістку під заг. „Брехлива стаття" та заявляє, що стаття „Манчестер Гардіен-а" зраджує „комуністичну інспірацію"

СМЕРТЬ СУФРАЖИСТКИ.

(з) Сьогодня вранці померла в Льондоні відома англійська суфражистка Пенкгорст, одна з перших активних діячок у русі суфражисток.

НА ПОМІЧ „ІТАЛІЇ".

(з) Вістки з Осльо кажуть, що тамошні фаховці виразували, що як до 14 днів не вдасться вирятувати залоги „Італії", то вона безумовно загине. Сумніваються, чи російський ледолім зможе промостити собі шлях до місця розбитків.

В КИТАЮ.

(з) У Пекіні китайський генерал Єн відвідав послів Вел. Британії, Злуч. Держав, Японії, Німеччини, Франції й Італії та запевнив їх про безпеку життя і майна чужоземців у Пекіні. Одночасно потверджують вістки про смерть Чанг-Цо-Ліна у Мукдені.

ХАРЧЕВА КАТАСТРОФА У МОСКВІ

(з) Руспрес подає з Москви, що положення постачання у Москві представляється катастрофально. По наказу міського совіту припинено зовсім випікання пшеничного хліба. Цукор щез зовсім із ринку. Совіт випустив спец. успокоюючий комунікат у звязку з панікою, яка огорнула населення.

За виховання українського вчителя.

З приводу кінцевого іспиту на приватних учительських мужеських семінарійних курсах „Рідної Школи" у Львові.

На всіх українських землях у Польщі є тільки одна українська мужеська вчительська семінарія і то приватна Рідної Школи, в додатку ще не семінарія, тільки семінарійні курси у Львові.

Перед пяти роками наше громадянство зрозуміло необхідність приготовування молодого вчительського нарибку для майбутнього часу, коли врешті візьме верх та думка, що для українського населення мусить бути українська школа й український учитель, — і оцінюючи безвихідне наше становище під цим оглядом, приступило до відновлення передвоєнної мужеської вчительської семінарії у Львові.

Шкільна влада дала по довшому часі відновленій семінарії характер семінарійних курсів і в двох останніх роках відмовляла Рідній Школі концесії на семінарію задля того, що ті курси не мали відповідного приміщення (треба 5 шкільних саль і 2 лябораторійних саль та конференційних кімнат). Ця, здавалосьб, дрібничка спричинила опізнення сформування семінарії і добуття для неї прав державних шкіл.

Тимчасом молодь прийшла на останній рік науки і, не маючи змоги здавати державного іспиту зрілости, приступила до **кінцевого іспиту** під проводом делегата Рідної Школи п. **Омеляна Поповича**. Цей іспит здало 8 учнів з дуже добрим поступом, 8 з добрим, 10 з достаточним, а 3 перепало при іспиті. Здали іспит: Гевко Ярослав, Домчук Антін, Ікалович Петро, Ковальчук Петро, Кобів Володимир, Мадей Роман, Мельник Наум, Москва Петро, Ничка Василь, Олійник Роман, Паньковнч Евген, Паньків Іван, Полусенток Роман, Сахман Василь, Троць Володимир, Черпинський Іван.

Відповіди учнів стояли зовсім на висоті завдання, з деяких предметів, як з української мови, математики й педагогіки були дуже гарні. Взагалі враження з кінцевого іспиту віднесли члени комісії якнайкраще. І молодь поставилася до цього свого іспиту з великою повагою. Чимало з тих, що покінчили семінарійні курси, будуть у майбутньому гарними народніми робітниками. Деякі проявили спеціяльні здібности в окремих напрямках. Завданням управи школи заопікуватися ними, щоб уможливлювати їм продовжування студій.

Одначе цей кінцевий іспит повинен заставити Головну Управу Рідної Школи знайти доконче власне або винаняте для власних цілей семінарії приміщення (7 шкільних саль і 2 канцелярії). Без того школа не дістане концесії і прав державних шкіл, а дальше ведення школи з виглядами **тільки на кінцеві іспити** неможливе! Тимбільше, що життя вимагає від нас якнайсильнішої натуги в цьому напрямку, щоб витворювати по змозі якнайбільше учительських сил і то учителів! Такий ненормальний стан, що нема українських шкіл та українців-учителів на українській землі, не дасться довго вдержати. Мусить прийти хвиля і це повинно статися незадовго, коли мусітимемо мати до кожного села свого вчителя! А почислім свої сили! Скільки є на всій території Польщі учителів-українців?

Рідна Школа мусить працювати для майбутнього, коли хоче відповісти свому завданню.

Учитель.

Торговельно-кооперативна освіта.

Посилаймо діти до Торговельної Школи у Львові!

Між оповістками „Діла" прочитають наші читачі оголошення вписів до Торговельної Школи у Львові. Є це стара наша шкільна установа, та всеж таки не завадить подати про неї деякі інформації.

Школа ця складається з двох частей, а саме: 1) **трьох-літньої** для абсольвентів 7 кл. всенародньої або 3 кл. середньої школи та 2) **одно-річного курсу** для абсольвентів середніх шкіл. Школа має характер торговельний і кооперативний, бо в ній учать предметів, конечно потрібних для кожного купця, промисловця і кооператора, а окремо ще кооперації та практичного ведення кооперативної книговодства. Поза тим узглядняється кооперацію при всіх інших предметах. У 3-літній школі вчать загальнообразуючих і фахових предметів, на курсі абітурієнтів тільки фахових. Школа має всякі збірки наукових середників і бібліотеку та курс писання на машині. В школі вчать люди з вищою загальною і фаховою освітою та торговельною і кооперативною практикою.

Кожний рік науки в торговельній школі заступає рік торговельної або кооперативної практики. В державній і автономічній службі прислугує абсольвентам школи право займати такі самі становища, як абсольвентам середніх шкіл. У військовій службі мають абсольвенти також окремі управнення.

Наука в школі є платна, при тому за дітей державних і автономічних службовиків платить державна або міська каса. Добрі й убогі ученики (ці) дістають у школі меншу або більшу знижку.

ВІДГУКИ ДНЯ

Весняні зітхання.

(Присвята — Соні.)

Казав до дівчини: Ходім
В далеке, чисте поле,
У той найкращий божий дім,
Незамкнений ніколи!

Так любо в полі серед нив,
Де сонце й жайворонки,
Де павучок сільця пошив
З брабантської коронки.

Присядемо як голуби
На рунь шовкову вбіжа,
І буде серце без журби,
І буде радість свіжа.

А вийдуть тіни на танок
І ніч зірки засів —
Сплітатимемо у вінок
Думки, слова і мрії.

Переживемо день оттой
У казковій країні...
Чи є що краще?! — Ойойой!
Нова програма в кіні!!

Галактіон Чіпка.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50 канадійський долар 8·83·50—8·85·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·65—1·72·00, фунт штерлінгів 43·40·00—43·80·00, радянський червінець 28·50—30·00

Золото: 20 корон 36·50·00—36·80·00, 20 франків 34·50·00—34·80·00, 20 німецьких марок 42·50·00—42·80·00, 10 російських рублів 47·00·00—47·40·00.

По широкому світі.

У нім. парляменті одним із заступників президента буде комуніст.

Литовський уряд веде пропаганду, щоби призначити Сметону досмертнім президентом литовської республики.

Нанкінський уряд домагається від европейських держав, щоби забрали геть свої війська з Китаю, з погрозою, що інакше не впускатиме на майбутнє европейців.

Чехословацькі соціялісти погрожують генеральним страйком і складенням своїх мандатів на знак протесту проти проекту нового закону про соціяльне обезпечення.

Ліга Націй розбирає справу становища комісаря Данцігу; на місці Ван Гамеля призначать імовірно якогось скандинавця як неутральну особу.

Офіціяльно заперечують із Москви звістки про недугу Чічеріна.

„Морнінг Пост" упевняє, що між Францією, Німеччиною, Англією і Америкою йдуть потайні переговори про перегляд пляну Доза щодо міжсоюзних воєнних довгів.

НОВИНКИ

— **Товариство Охорони Воєнних Могил** (Львів, Руська 18, І. п.) пересилає 18-ий спис членів, що перебрали опіку над одною стрілецькою могилою, складаючи на ту ціль по 15 зол.: 279) Управа бурси У. П. Т., 280) Питомці Бурси УПТ., 281) Кооператива Питомців Бурси УПТ., 282) о. Теодор Попель — всі зі Львова. 283) Любка Білан, Верхня, 284) Кружок „Рідної Школи", Тустановичі, 285) Українська студентська корпорація „Гамеч", Данціґ, 286) Кооператива українських студентів техніки, Данціґ, 287) Іван Робанюк, Михалків, 288) Кооператива „Самопоміч", Мазурівка, 289) Петро Шумський, Самбір, 290) Л. Ю. і Д. Посацькі, Рашів, 291) В. і К. Чолії, Перегінсько, 292) Ольга Гоцька, Підмостичі, 293) о. Михайло Фіголь, Шульганівка, 294) о. Іван Токар, Підгайці, 295) Карло Шипайло, Печеніжин. Всі по одній могилі 296) Міщанське Брацтво, Львів, 2 могили. Хто черговий?

— **Іспит зрілости у прив. жін. гімназії СС. Василіянок у Львові** під проводом дир. П. Мостовича відбувся в днях 6. до 12. червня. Іспит видержало 47 учениць: Бедрило Марія, Бирка Олена, Біленька Теодора, Бодянська Марія, Гаврищак Оксана, Гарасимчук Анна, Герасимович Марія, Головка Надія, Грицай Наталія, Гуньовська Марія, Гургула Олександра, Домбчевська Ольга, Дочило Софія, Зінкевич Ярослава, Калиневич Віра, Калиневич Надія, Кліш Олена, Кобилецька Ірина, Левицька Олександра, Левицька Романа, Лотоцька Евгенія, Лукасевич Ірина, Ляхович Климентина, Максимович Марія, Мельник Олександра, Москалюк Ольга, Огоновська Дарія, Пелех Марія, Пелипко Емілія, Потерейко Ірина, Потерейко Ольга, Поміркет Любомира, Пристай Мирослава, Роговська Анна, Роздольська Дарія, Рожанська Марія, Садовська Святослава, Семків Ірина, Согор Оксана, Сопрун Францішка, Струтинська Анна, Суха Любов, Труш Оксана, Хамула Марія, Шульга Оксана, Шульган Евгенія, Яримович Анна — Іспитові зрілости весь час прислухувався покровитель гімназії митрополит Андрій Шептицький.

— **Іспит зрілости в дівочій гімназії Рідної Школи в Станиславові** відбувся в днях 9. до 11. червня ц. р. під проводом п. І. Закшевського, директора II. польської гімназії. Іспит здали: Бусачевська Дарія, Винарчук Софія, Герасимович Ярослава, Жехівська Ірина, Кордовська Іванна, Кулиніська Марія, Лехицька Марія, Лятишевська Ярослава, Михаліха Марія, Мокрицька Софія, Прядаткевич Олена, Ружицька Надія, Фаерштайн Емма, Фіголь Наталія, Чорна Евгенія, Янович Мирослава. При письменнім іспиті не перепав ніхто, при устнім одна абітурієнтка.

— **Іспит зрілости в приватній гімназії Р. Ш. в Коломиї** під проводом делегата Куратори дир. Закшевського відбувся в днях 5.—8. червня. Здали іспит: Божнер Пая, Гільзенрад Бруха, Гіссовська Марія Софія, Горук Ольга, Думін Евстахій, Ердік Евгенія, Ліппер Софія, Лепківна Лідія, Ломацька Лідія, Меренюк Ольга, Остерзецер Іфігенія, Преслер Естера, Роздольська Ірина, Світлик Климентина і Юревич Ірина. До іспиту зрілости не допущено 1, при письменнім репробовано 4 учениці, а 1 відступила.

— **Кремянецькі гості у Львові.** Дня 11-го червня відвідали Львів учні та учениці кремянецької української коедук. гімназії під проводом дир. С. Милашкевича. Вони оглядали деякі наші установи, між іншими гімназію СС. Василіянок, де представилися митр. Шептицькому, присутньому під час матури. Митрополит запросив усіх до себе на другий день, де наші кремянецькі земляки провели кілька гарних хвиль.

— **З Українського Наук. Інституту в Берліні** пишуть нам: Дня 15-го ц. м. відбудеться тут відчит доц. П. Н. Савицького „Про [illegible] історії степової культури в старовинній [illegible]" [illegible]

— **Львівські нещастя.** [illegible] зіст Федорівський [illegible] вискочивши з вагону. — [illegible] на вул. Словацького [illegible] молочаря і сильно [illegible] на пл. Галицькім [illegible] дітьми [illegible] сторож Кісельник [illegible] із автобуса, що розтрощив собі голову.

— **Бандити та злодії.** В околиці Любашива пять замаскованих бандитів ограбили хату колоніста. — Злодійська ватага з бібрецького повіту, складена із 6 селян, що кілька літ гуляла безкарно, засіла на судових лавках. — Із громадського арешту в Монастириськах утік скований злодій дотепним способом: ударив дашцюгом, що мав на руках, вязничного по голові і його прикоротив... — 5 літ тяжкої вязниці дістав за різні грабежі Франц Гмерніцький, що вже кілька місяців прикидається глухонімим божевільним. Лікарі признали його симулянтом. Не є виключене, що коли він гратиме так добре далі свою ролю то зійде в глузду направду.

— **Різні вістки.** У франц. місті Аршіяк арештували одного селянина та його брата, що вязнили свою сестру 8 літ в темній кімнаті. — 150 студентів торговельної школи в Ню Йорку занедужало після спільного бенкету. — Буря над Вильною понищила електичні проводи, а кілька громів ударило в різні будівлі. — До Льондону віздкають індійські князі та магараджі Патіялі, разом 40 достойників, що лишаються в Англії аж до жовтня. — У Данцігу в готелі застрілився майор польського ген. штабу Бичевський. — У Палермо згинув в автомобільній катастрофі голова італ. сіоністичної федерації д-р Ціро Гляс. — Літак данської маринарки впав на один із домів у Копенгагені, пробив дах і влетів до хати де всі летуни згинули на місці.

— **Рекорди.** Змагання при копаній мячі на амстердамській Олімпіяді закінчились перемогою Уругваю проти Аргентини у відношенні 2:1. — Нагороду „Калькути“ на головних кінських перегонах, славних льондонських „Дербі“ виграв 8-місячний син славного багатія з Бомбаю, Кейзі, власника перегонових коней. Кейзі купив 100 білетів і роздав їх ріжним знайомим. Один із білетів поклав він у подушку свого малого синка і саме той білет, вартости яких 10 міл. зол., виграв.

— **Розвід румунського князя.** Княжна Олена повідомила свого мужа Карла, що живе тепер у Бельгії, про свій намір розвестись з ним, виславши спеціяльного курієра. Нещасливий кандидат на престол заявив, що розводу їй не дасть. Процес відбудеться перед апеляційним судом у Букарешті 22. червня. Якби Карло захотів боронити своїх інтересів перед судом, то це було би звязане з поважними трудностями. Сам приїхати на суд він не може, бо вїзд до Румунії йому заборонений, а якби хотів порозумівається з якимнебудь румунським адвокатом листовно, то не є виключене, що всі його листи були би відомі... румунській цензурі та використані проти нього.

— **Чудеса винаходів.** Льондонський текстильний фабрикант Гордон винайшов спосіб, як сукно призначене на одяги напускати ніклевою субстанцією так, що його не можна буде подерти. Матерія сфабрикована Гордоном видержить стільки, що вживане залізо з 200—300 літ. Всі, що йдуть за модою не привязують ніякої ваги до такого винаходу, але бідні люди та практичні будуть щасливі, що одно вбрання вистарчить їм до смерти і ще його лишать своїм нащадкам.

— **Чудак пяніст.** До Парижа, після Берліна приїхав з Італії визначний жидівський піяніст Володимир Пахман, щоби відсвяткувати своє 80-ліття ріжними концертами. Він часто концертує в Англії та Америці і грає головно Шопена, якого виконавцем він був колись один із перших у паризьких і льондонських сальонах. Пахман вирізняється від усіх сучасних піяністів тим, що підчас гри на прилюдних концертах голосно розмовляє із слухачами, звертаючи їхню увагу на то чи на інше місце своєї інтерпретації та технічного виконання. В Америці, де люблять дешеву оригінальність, він має великі успіхи; в европейських містах публика збентежена автореклямою Пахмана підчас його гри, часто регочеться.

— **Вежа Айфля** в Парижі це місце, на яке пнеться кожний подорожний, щоби оглянути все місто і околицю та з цього шпилю вислати всім знайомим листівки з привітами. В останньому часі у пресі появились звістки, що вежа стоїть непевно і їй грозить катастрофа. Міська рада, щоби ратувати престіж міста та доходи з цієї будівлі перевела контролю знавцями і заявила, що вежа видержить ще довго тисячі мандрівників.

— **Найбільший будинок у світі.** У Шікаго зачнуть незабаром будувати найбільшу будівлю у світі під назвою Мерчендайз Март (Торговиця). Заходи для поставлення цеї будівлі, яка могла би примістити мале місто у своїх могутніх мурах, начало Шікагівське Торговельне Товариство. Торговиця займе цілі два міські участки. Будинок матиме 18 основних поверхів і над ними 5 поверхову вежу. Будова коштуватиме 30,000.000 дол. В цілому будинку буде простору 4,000.000 квадратних стіп. Торговиця буде получена просто із залізницями і підземками. В будинку буде торговиця американського, канадійського і закордонного промислу. В середині будинку буде одна велика саля на зібрання, а у вежі купецький клюб.

— **Ціна мистецьких творів.** У Льондоні продали на лїцитації один портрет кисти Райнольда за мілїон франків і картину Рубенса (портрет гетського епископа) за пів міл. — В місті Уорстер (Массачузетс) найшли в одного кравця між ріжним шпаргаллям примірник „Тамерлина“ Едгара По з I-го вид. Філядельфійський колекціонер Розенбах заплатив кравцеві за цю одну книжку більше, ніж він заробив за всі дотеперішні штани: 45.000 дол. — Нюйорське фотографічне товариство „Колюмбія“ оголошує в радинській пресі заяву, що заплатить 1000 дол. тому, хто передасть у віденське товариство „Другів музики“ рукопис 10-ої симфонії Шуберта, згублений в 1826 р.

Театри.

Міський великий театр:

15-го г. 7·30 веч. „Вірна жінка“ Могена.

16-го г. 3·30 попол. „Д-р Юлія Сабо“.

16-го г. 7·30 веч. „Далека Царівна“ Ростана (премієра).

Міський „Театр Новин“:

15-го г. 8. веч. „Доллі“.

16-го г. 8. веч. „Доллі“.

КІНА.

„Апольо“: „Тайна пані С.“ і „Мистець світа“.

„Лев“: „Герої Сагари“.

„Палас“: „Подружі вакапії“.

„Фатаморгана“: „Княжна хитруня“

„Байка“: „Готель місто Львів“.

Дописи.

РАВА РУСЬКА. (Шевченківський концерт молоді всіх місц. шкіл.) Дня 24. травня ц. р. відсвяткувала молодь місцевих шкіл Шевченкові роковини концертом. Цього року виступила наша молодь у великій салі польського „Сокола“, чим заманіфестувала й перед сусідами не лише свою культурну живучість, але й пієтизм для національного Пророка. Вступне слово, дуже річево облумане, виголосив з життям уч. 7-ої кл. гімн. І. Герасим. Маленький Данцьо Ломницький чарував публику декламацією „Розрита могила“, а Р. Білозор (6-а кл. гімн.) „Чигирином“ приковував увагу присутніх. Симпатично вийшло форт. сольо уч. 4-ої кл. всел. І. Білозорівної, що грала з памяти „Медитацію Офенбаха“ з такою свободою і певністю себе, начеб це був сотній з черги, а не перший її публичний виступ. Волод. Божик, студ. фільос. і консерваторії, теноровим сольом і двома надданками щераз задокументував, що равська сцена для нього за тісна. Неабияке вдоволення викликала поява гуртка мішаного хору від маленьких питвлітніх дівчаток до гімназистів з найвищих клас включно. Співали з таким натхненням, що саля не вгавала від оплесків. Тут годиться піднести велику силу праці й артистичний змисл диригентки цього гуртка п-ни Ольги Божиківної. Новістю в цьому традиційному концерті була орхестра, яку чудом зложив і вишколив уч. 7-ої кл. гімн. Ярослав Фідик, а яка своєю грою розсипала по салі, виповнений по береги, перлини українських народніх пісень. Свято закінчилось „Заповітом“ і післясловом о. кат. Лещука. Слід зазначити, що форт. провід спочивав у мистецьких руках п-і Дублянцевої. З цим святом гармоніювала і сцена, вбрана дуже гарно, а також народній стрій усіх хористів. Свято відбулося з рамени місц. Марійського Товариства Молоді. Дохід з нього пішов на вбогу шкільну молодь і на поширення бібліотеки М. Т., яка обслуговує всі місцеві школи. — Учасник.

Зі спортового життя.

Краєві легкоатлетичні змагання.

Краєві легкоатлетичні змагання на 1928-ий рік уладжує Український Спортовий Союз в неділю дня 17. червня на площі Сокола-Батька.

Отсе вже шестий раз після війни стануть наші легкоатлетики до боротьби за мистецтво Західної України. Перші „Запорізькі Ігрища“ після воєнної перерви стояли осягами далеко позаду наших змагань із 1914-ого року. Однак ті осяги вже значно поправилися і маємо надію, що на цьогорічних змаганнях впаде неоден передвоєнний український рекорд. Участь братимуть наші легкоатлети з цілого краю і тому боротьба за почесний титул мистця буде дуже завзята. Змагання відбуватимуться рівночасно для мущин і жінок.

Жіноча легка атлетика, побіч інших жіночих спортів, стала у нас від кількох літ дуже гарно розвиватися. Богато осягів у порівнанні з мужеськими дорівнюють їм, а то й перевисшають. А праця дівчат, головно по шкільних кружках, як Львова, так і краю, дає чимраз кращі висліди; ці висліди побачимо на цьогорічних змаганнях.

Програма змагань така: Для мущин: біги на 100, 400, 1500 м.; мети кулею, диском, ратищем; скоки вгору, вдалечінь та з жердкою і штафета 4×100 м. Для дівчат: біг на 60 м.; мети кулею, диском, ратищем; скоки вгору та вдалечінь. Відкриття змагань відбудеться в год. 9. рано.

Крім легкоатлетичних, відбудуться пополудні змагання в кошиковому мячі за мандрівну нагороду „Союзу Українок“, яку минулого року виграла перемиська „Спартанка“. До змагань в кошиковому мячі зголосилися: „Весела Громада“ та „Спартанка“ — Перемишль і СКУД — Львів.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ.

Національне питання на Україні та розлам в КПЗУ. Збірник статей і документів. В-во „Пролетар“. Ст. 211.

Известия по русскому языку и словесности, 1928, т. I. кн. I. Вид. Академії Наук СССР. Ленінград 1929.

Петро Козланюк: Хлопські гаразди. Оповідання. Київ, ст. 120.

С. Бела: Діти Агасвера. Трагедія на 5 дій Тернопіль, ст. 43.

ЖУРНАЛИ.

Бюлетень Державного В-ва України ч. 6. червень.

Кооперативна Республика, економічно-сусп. місячник, ч. 6., 5. червня. Зміст: *К.* Педагогічна мрія. *Дж. Рессель* До великих діл! *Ю. Павликовський.* Галичина після війни 1914—1920. *К. Коберський.* Відбудова угноювання ріллі. *П. Коцюба* Стандаризація молочарських продуктів. *В. Тимошенко.* Кооп. збут в Спол. Державах Америки. *О. Охрим* До дискусії над питанням селянського кредиту. *Б. М.* Кустарна кооперація. З життя чужої кооперації. Серед книг і журналів.

Світ, ілюстрований двотижневик, ч. 10. Зміст: *І. Гоп.:* Над могилою І. Франка. *О. Бабій:* З поезій. *І. Гаврилюк:* Один із них. *І. Камінський:* Поет у праліcі. *Р. Тагоре:* Фрагменти. *Е. Л.:* Життя і смерть. *М. Кічура:* Епітафії. *М. Рудницький:* Суд наших письменників. *В. Сосюра:* Сад шумить. *І. Г. Еверс:* Справа Петерсена, фейлетон. 12 ілюстрацій.

Вісти з Лугу, ч. 6. червень.

Господарсько-Кооперативний Часопис, орган Ревізійного Союзу Українських Кооператив, ч. 22—23. 30. травня.

ОПОВІСТКИ.

З приватної української гімназії в Рогатині. Вступні іспити до клас 2—8 відбудуться між 22. та 23. червня; до I. кл. 28. червня після роздачі річних свідоцтв. До 8. кл. можна здавати тільки на основі дозволу Кураторії; таксамо на всі іспити в післявакаційному речинці треба мати дозвіл Кураторії. — Управа гімназії подає до відома, що з найближчим шкільним роком відкриває побіч існуючих клясичних відділів також **гуманістичні** (отже без греки), які будуть ріжнитися від інших гуманістичних гімназій тим, що наука латини буде зачинатися вже від першої кляси. Якщо Міністерство згодиться на таку зміну, то від 1. вересня 1928 вона буде введена в 4. клясі, а в дальших роках — у вижчих клясах. Таким чином учні рогатинської гімназії після скінчення третьої кляси матимуть змогу рішатися, чи хочуть учитися греки, чи ні і відповідно до того в четвертій клясі впишуться до клясичного або гуманістичного відділу. Інформацій у цій справі уділить Управа гімназії на устні запити або письменні (за зворотом порта). — Управитель гімназії: *Чайковський.* 2404 3-3

Приватна гімназія Р. Ш. в Коломиї повідомляє, що вступні іспити до клас IV—VII відбудуться дня 30. червня в годині 8. До іспиту треба предложити метрику, останнє шк. свідоцтво й свідоцтво поновного щеплення віспи. Вписи тріватимуть від 29./VI.—3./VII. — *Управа.* 2433 2-3

Приватна семинарія Р. Ш. в Коломиї з правом прилюдности повідомляє, що вступні іспити на I. курс відбудуться в днях 26., 27. і 28. червня в 8. годині. В ціли допущення до іспиту батько (опікун) мусить внести подання, до котрого треба долучити метрику, останнє шкільне свідоцтво, власноручно кандидаткою написаний перебіг життя, свідоцтво поновного щеплення віспи й лікарське свідоцтво. Вступні іспити на курси II.—IV. відбудуться дня 30. червня. Вписи тріватимуть від 28. червня до 3. липня включно. — *Управа.* 2432 2-3

Диренція державної гімназії з українською мовою навчання в Станиславові оповіщує, що: Приватні та вступні іспити до клас II.—VIII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1928 р., а вступні іспити до I. кляси дня 29. червня 1928 р. 2444 1-1

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові

відбудуться дня 30. червня 1928 р. о год. 5. пополудни в домівці Товариства у Львові при вул. Городецькій 95/1. зі слідуючим порядком денним:

1. Відкриття Зборів.
2. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
3. Звідомлення Управи з діяльности Товариства.
4. Звіт контрольної комісії.
5. Доповнюючий вибір Управи.
6. Внесення і запити.

Львів, дня 14. червня 1928 р.

М. Залкінський голова. 2433 1-1 *д-р Б. Константинович* секретар.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“ В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів Ринок ч. 10.